

Boom! - Boomerang?

Om det grønlandske fiskeri og betragtninger vedr. fiskeriets tilstand og årsagerne til samme

af fiskeskipper F. Aa. Sørensen, Frederikshåb

Som Atlanterhavets lange dønninger ruller os op og ned, – med dybe fald og bløde stigninger – sådan kunne man sammenligne de erhvervsbetingelser der gives fiskere fra alle lande, som henter deres fangst her – på barske betingelser.

Man sagde engang, at efter syv fede kom der syv magre år, og mange gamle fiskere vil sikkert nikke genkendende til denne påstand, – men nutidens samfundsopbygning kan ikke acceptere sådanne forhold, ingen kan i dag overleve syv magre år – derfor tager man nu elektronisk, teknisk og maskinel snilde samt stadigvæk en god portion håndkraft til hjælp og reducerer en nedgangsperiode til kortest mulig varighed.

Der hvor man altså kan *det*.

For det går ikke overalt, og et af de steder, hvor det ikke har kunnet lade sig gøre, er i fiskeriet ved Grønland.

Umådelig meget er forsøgt og kolossale summer er investeret – men den lysning, man engang syntes at øjne forude, sygnede hen inden den rigtig fik betydning. Uheldige klima- og afsætningsforhold, oliekrisen og meget andet gør, at man nu ikke rigtigt kan se noget egentligt mål i nogen retning.

For landet som helhed kan det kun være katastrofalt, – den hastige opblomstring og det bratte forfald får befolkningen til at tvivle på det gode i udviklingens hastige fremskridt, – de mange gode kutteres langsomme men sikre forfald og mandskabets modløshed afspejler sig selv i de bedste fiskerihavne.

Til hudløshed kender alle sætninger som: „– de specielle grønlandske forhold ...“ og: „Grønland – mulighedernes land“ begge brugt i de mest vanvittige sammenhæng i mangfoldige år, – men dog begge stadig lige sande, hvis man vil anvende dem i forbindelse med fiskeriet i Grønland.

For der er virkelig muligheder, – og uudnyttede muligheder i massevis endnu, – men i grov modsætning til de moderne fiskeindustrianlæg i land, hvor man ødsler med overkvalificeret ledende personale og diverse specialister (uden egentlig „vandforbindelse“) – så har man helt undladt at skaffe fiskeriet den fornødne virkelige ekspertise – med det, nu for fiskeriet, stagnerende – og endda for industrianlæggenes vedkommende særdeles negative resultat.

Betragter man fiskeriet og fiskeindu-

strien i Grønland som en boomerang, har man egentlig et godt billede af situationen, — man har kastet sin boomerang og vendt ryggen til (fiskeriet) — og nu får man den i nakken, — man mangler de fornødne tilførsler til fabrikkerne og må trods stigende afsætningspriser fortsat køre med underskud af den grund. Sikkerhedsnettet til fabrikkerne — de syv store hæktrawlere — opnår ikke den tilsigtede virkning og skaber langt fra kontinuerlig drift, ligesom deres procentuelle effektivitet ligger langt under rentabilitetsnormen.

Igennem generationer har det altid været sådan, at et underskud hos fiskeopkøberen kun kunne hentes eet sted — nemlig hos fiskeren — alle andre muligheder var mere eller mindre fastlåst af markedsforholdene og af de generalomkostninger, man ellers havde.

Efter at Fællesmarkedet gennemførte sin mindsteprisordning for fisk, har medlemslandenes fiskere været nogenlunde sikret en absolut mindstepris for de vigtigste råvarer gennem deres organisationer. Men dette „sikkerhedsnet“ er aldrig blevet tilbudt de grønlandske fiskere, hvor man med rimelighed ikke har kunnet forvente — „på grund af de specielle grønlandske forhold“ — at dette skulle komme af sig selv.

Den grønlandske fisker må den dag i dag sælge (indhandle) sine fangster til priser og på betingelser, der ligger langt under de fastsatte mindstepriser, og efter normer og kriterier, som ingen anden fisker ville finde sig i.

Medens omkostningsniveauet steg og steg, blev den grønlandske fisker fattigere og fattigere — og efterhånden uden

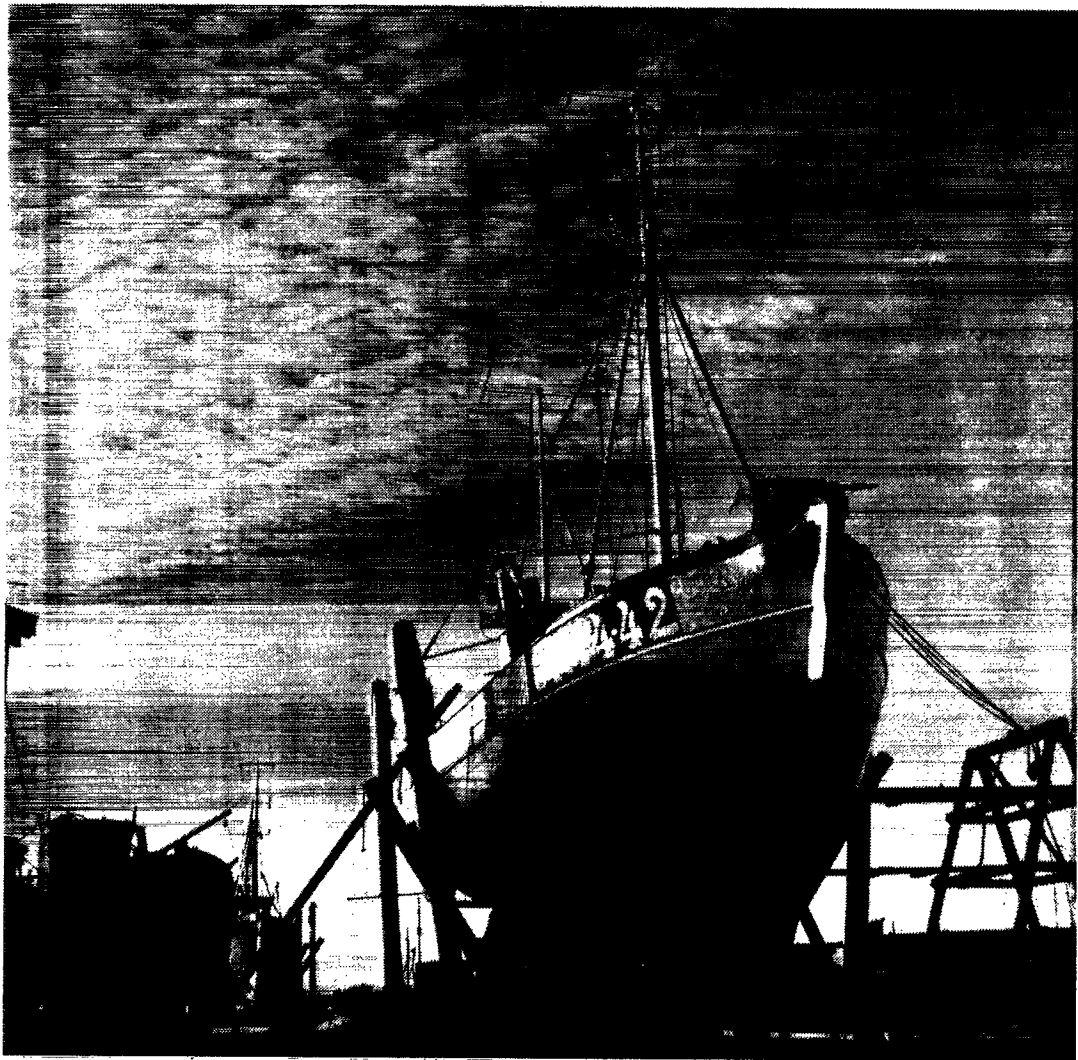
synderligt håb eller tro på, at han bare kunne betale de mest nødvendige reparationer, endsige renter og afdrag, — fiskeriflåden forfalder, dens effektivitet, og dermed landets eneste virkelige erhverv og indtægtskilde.

Med et så spinkelt erfaringsgrundlag som det grønlandske fiskeri endnu hviler på, så burde een eller anden af de mange eksperter forlængst kunne have forudset en sådan negativ udvikling, — men måske var der slet ingen „ekspert“ til at se netop på det??

Tilsyneladende har man i alt for mange år lagt sig fast på nogle indhandlingspriser og normer, som er så ringe, at man herved har hæmmet den naturlige videreudvikling af fiskeriet i ganske væsentlig grad. Hvis f. eks. den mængde fisk, som blev indhandlet i 1975, var blevet afregnet efter danske gennemsnitspriser for samme år, ville det have betydet ca. 30 mill. kr. mere til de grønlandske fiskere — en net sum, som ganske afgjort ville have forbedret flådens effektivitet og standard samt stimuleret til yderligere investeringer.

Parallellen ses tydeligt i udviklingen i den danske fiskerflåde fra de gode år 73 og 74, hvor der blev investeret kraftigt i dansk fiskeri — alt for kraftigt siger nogen — nuvel, det kan diskuteres, men det står dog fast, at Danmark stadig bevarer sin førende stilling blandt det europæiske fiskeri, til trods for meget ulige vilkår, sammenlignet med andre lande, — men fik de grønlandske fiskere nogen andel af denne opgangstid for fiskeriet???

Det er en kendsgerning, at alt for få grønlandske kuttere fisker uden for ca.

Grønlandske fiskekuttere på bedding i Holsteinsborg.

Fot.: Keld Hansen (1969).

20 sømil fra land – men det er også en kendsgerning, at de, der gør det, til tider hjembringer særdeles tilfredsstillende laster god fisk, – dette burde og bør tilskynde til nogle kraftige fremstød henimod mere havgående fiskeri, af flere grunde.

Den første må naturligvis være den, at der her ligger rentabilitet i fiskeriet, – dernæst vil det betyde, at langt flere mellemstore kutteres laster vil øge landingsintervallerne, så den ønskede kontinuerlige driftsmulighed på fabrikkerne opnås.

At genskabe og forny en øget interesse for det havgående fiskeri i Grønland vil nok være en så bekostelig og langsommelig proces, at man må ty til andre fremgangsmåder end de hidtil benyttede.

Det nyeste perspektiv kom med indførelsen af en 200 sømils økonomisk zone for de grønlandske farvande den 1. januar 1977.

I sig selv vil en sådan grænse ikke betyde nogen fordel for de grønlandske fiskere og for Grønland – *medmindre* de ressourcer, der er i disse farvande, også *tilføres* landet, – i modsat fald kan man komme i den situation, at den „overskudsmængde“, som det grønlandske fiskeri ikke selv er i stand til at fange, må afgives til andre nationers fiskere, – og så er situationen næsten den samme som nu. Selv om Grønlands Kommandoens Inspektionsenheder skulle blive udvidet, tildels ved hjælp af midler fra Fællesmarkedet, vil alene opgaven at kontrollere kvoterings-tildelingerne i disse kolossale farvandes udstrækning næppe kunne klares på betryggende vis. I de internationale fiskerikommissioner (ICNAF, NEAFC o: a.) vil man fortsat tildele andre fiskerinationer rationer, hentet fra de grønlandske farvande efter en aftalt fordelingsnøgle om traditionelt fiskeri, uden at vi har nogen mulighed for at overvåge, at de tildelte kvoteringsmængder overholdes.

lingspriser syntes at være nøglen, der

lukker for den ønskede udvikling. Er den gået i baglås, må døren sprænges.

Ved at hæve indhandlingspriserne (evt. i en periode med tilskud fra „verdens bedste erhvervsstøttelov“) vil man give den grønlandske fisker, foruden et fornyet håb, indtjeningsmuligheder, der bringer ham over eksistensniveauet, men samtidig – og det er måske vigtigst – kan man forvente en øget interesse fra de store nye danske kuttere, som grundet stadig skrappe kvoteringsbestemmelser i Nordsøen og tilstødende farvande ikke længere kan opretholde et rentabelt fiskeri her, vil søge til de grønlandske farvande, lande deres fangster i grønlandske havne, – dersom man blot er sikret afsætningsforhold og priser, der nærmer sig de relevante markedspriser.

Hermed vil ikke blot fabriksanlægene komme til at opfylde deres egentlige mission, – men de grønlandske fiskere vil „efter naturmetoden“ få de specialister, som de i mange år har fortjent, – og de tildelte kvoteringsmængder inden for den nye 200 sømils grænse indbringes til landet, og den ønskede kontrol kan gennemføres på betryggende måde.

Ganske uanset hvilken vej man ønsker at vælge i en videreudvikling af fiskeriet på Grønland, så koster det penge, – spørgsmålet er så blot, hvordan får vi mest for pengene???